

B-IIa – Studijní plány a návrh témat prací (navazující magisterský studijní program)**Označení studijního plánu** **Obecná lingvistika (samostatný studijní program)****Povinné předměty (A)**

Název předmětu	Rozsah	způsob ověř.	počet kred.	Vyučující	dop. roč./sem.	profil. Základ
Obecná lingvistika	2p+1s	Zk	8	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	1/Zs	ZT
Dějiny lingvistiky	1p+1s	K	6	doc. Mgr. David Uher, Ph.D.; prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.	1/Zs	ZT
Teorie gramatiky	2p+1s	Zk	8	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	1/Ls	ZT
Teorie komunikace	2p+1s	Zk	6	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	1/Zs	ZT
Sémiotika	2p+1s	Zk	8	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	2/Zs	ZT
Filozofie vědy	1p+1s	K	6	Mgr. Lukáš Zámečník, Ph.D.	2/Zs	PZ

Povinné předměty: Diplomový modul

Zadání diplomové práce	0p+2s	Zp	5	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	1/Ls	PZ
Diplomový seminář 1	0p+2s	Zp	5	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	2/Zs	PZ
Diplomový seminář 2	0p+2s	Zp	5	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	2/Ls	PZ

Podmínka pro splnění této skupiny předmětů:**Povinně volitelné předměty (B) včetně předmětů profilového základu**

Zahraniční stáž	-	Zp	12	Mgr. Lukáš Zámečník, Ph.D.	-	PZ
Základy matematiky pro lingvisty	1p+1s	K	4	Mgr. Martina Benešová, Ph.D.	-	-
Psycholingvistika	1p+1s	K	4	Mgr. Kristýna Konečná	-	-
Biosémiotika	1p+1s	K	4	Mgr. Dan Faltýnek, Ph.D.	-	PZ
Lingvistické aplikace	2p+0s	Zp	3	Mgr. Kateřina Veselovská, Ph.D.	-	-
Detektivní fikce a sémiotika	2p+0s	Zp	4	Mgr. Eudmila Lacková, Ph.D.	-	-
Fikce a realita teorie v praxi	0p+2s	K	4	Mgr. Dan Faltýnek, Ph.D.	-	-
Matematické modelování textu 1	0p+2s	K	4	Mgr. Vladimír Matlach, Ph.D.	1/2/Zs	PZ

Matematické modelování textu 2	0p+2s	K	4	Mgr. Vladimír Matlach, Ph.D.	1/2/Ls	PZ
Modely vysvětlení v lingvistice	1p+1s	K	4	Mgr. Lukáš Zámečník, Ph.D.	-	PZ
Přednášky zahraničních vyučujících	2p+0s	Zp	3	Mgr. Ľudmila Lacková, Ph.D.	-	-
Borges a já	0p+2s	Zp	4	Mgr. Lukáš Zámečník, Ph.D.	-	-
Programování 1	0p+2s	Zp	3	Mgr. Vladimír Matlach, Ph.D.	Zs	-
Programování 2	0p+2s	Zp	3	Mgr. Vladimír Matlach, Ph.D.	Ls	-

Podmínka pro splnění této skupiny předmětů: Student si získá minimálně 18 kreditů

Další povinné (A) předměty

Komplexní analýza komunikačního procesu	0p+2s	Zp	5	Mgr. Ľudmila Lacková	2/Zs	-
Teorie informace	1p+1s	Zp	5	Mgr. Lukáš Zámečník, Ph.D.	1/Zs	-
Kvantitativní lingvistika	0p+2s	Zp	5	Mgr. Vladimír Matlach, Ph.D.	1/Ls	-
Kritická analýza diskurzu	1p+2s	Zk	8	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	2/Zs	-
Metody empirického výzkumu	2p+0s	Zk	6	Mgr. Lukáš Zámečník, Ph.D.	1/Ls	-
Lingvistický experiment	0p+2s	Zp	5	Mgr. Vladimír Matlach	1/Ls	-
Současné přístupy k teorii gramatiky	0p+2s	Zp	5	doc. Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.	Zs/Ls	-

Podmínka pro splnění této skupiny předmětů:

Součásti SZZ a jejich obsah

Rozsah státní závěrečné zkoušky odpovídá standardům zkoušek na navazujícím magisterském stupni na FF UP v Olomouci. Základem zkoušky je seznam okruhů, který má student dopředu k dispozici a dle nějž se může připravit. Konkrétní otázky do těchto okruhů spadající jsou vymezeny obsahem předmětů disciplín, jež tvoří náplň magisterského studia.

SZZ se skládá ze dvou částí:

1. obhajoby diplomové práce.
2. ústní zkoušky z profilového tématu (souvisejícího s diplomovou prací, nebo s některým z absolvovaných povinně volitelných kurzů) a z tematických okruhů kopírujících kurikulum oboru a jeho stupňovité rozvržení. Tyto okruhy jsou následující (v souladu s předměty ZT):

1. **Vývoj lingvistiky v 19. století a v první polovině 20. století.** Významné osobnosti a díla historicko-srovnávací lingvistiky, metoda popisu jazyka historicko-srovnávací lingvistiky. Významné osobnosti a díla strukturalismu, strukturální škola americká, ženevská, kodaňská a pražská. Metody popisu jazykového systému strukturální lingvistiky.
2. **Vývoj lingvistiky v druhé polovině 20. století.** Vývoj lingvistiky v návaznosti na teorii informace a teorii komunikace, komunikační obrat v lingvistice. Základní rámec vývoje pomezích lingvistických disciplín. Rozvoj lingvistického popisu komunikace a textu.
3. **Vztah lingvistiky a humanitních a přírodních věd.** Úloha obecné lingvistiky v interdisciplinárním výzkumu. Základní otázky, problémy, metody a zjištění matematické a kvantitativní lingvistiky, psycholingvistiky, sociolingvistiky, kognitivní lingvistiky, sémiotiky, filozofie jazyka apod.
4. **Možnosti zkoumání a popisu jazykového systému.** Základní přístupy k popisu fonologického, morfologického, lexikálního, syntaktického a textového plánu. Vztahy jazykových plánů a principy jejich

- výstavby. Přístupy k popisu jazyka a struktury textu historickosrovnávací lingvistiky, strukturalismu, generativismu, pomezích lingvistických disciplín, experimentální přístupy k popisu jazyka a textu.
5. **Vztah strukturního a generativního popisu.** Základní principy strukturního popisu jazyka. Deduktivní přístup, postup dělení textu, komutační test, varianty a invarianty, katalýza, synkretismus. Empirický princip při tvorbě gramatiky. Vztah pravděpodobnostního vymezení jazyka (Markovův proces), popisu frázové struktury a popisu na základě jádrových vět a transformačních pravidel.
 6. **Konstrukce gramatiky ze sémantické báze.** Rozdíl mezi tvorbou gramatiky od výrazu a od obsahu. Slovtvorné, nepredikační a predikační způsoby vyjádření. Vztahy sémantické, pragmatické a syntaktické dimenze v přístupu k tvorbě gramatiky ze sémantické báze. Kompetence gramatických prostředků k vyjádření sémantických a pragmatických obsahů a k účasti na výstavbě textu.
 7. **Kvantitativně lingvistické metriky textu využívané k analýze textu.** Základní metriky využívané k analýze textu: frekvence, TTR, H-bod, tematická koncentrace, aktivita a deskriptivita textu, hapax legomena, Zipfův zákon, Menzerath-Altmannův zákon, lambda atd. Tvorba gramatiky na základě n-Gramové analýzy a tvorby sítí.
 8. **Základní přístupy k analýze dat na základě kvantitativních metrik textu.** Principy zpracování vzorku a velikost vzorku. Komparace blízkosti textu na základě vybraných metrik textu, clusterování textů, využití grafů, MDS, dendrogramů, sítí atd. k analýze textů a obecně dat. Klastrování textů na základě příslušnosti k jazyku, autorovi, stylu atd. Základní principy kryptoanalýzy na základě jazykových charakteristik. Analýza textualizovaných objektů. Analýza dat genetických bank.
 9. **Sémiotický popis jazyka a znaku.** Výraz, obsah, substance a forma, využití těchto konceptů při popisu znaku, popis znaků a jejich vztahů ke kódu v případě překladu, ostenze, transkripce, kopírování, pojmenování apod.; umwelt / purport, konotace a denotace; intencionalita sémiózy, koncept subjektu sémiózy, vztah sémiotiky a teorie komunikace.
 10. **Principy výstavby kódu a podoba jazykového znaku.** Vlastnosti kódů a znaků: vztah fyzického a sémiotického, arbitrárnost, linearita a delimitace znaku; ekonomičnost struktury kódu (dvojí artikulace, homonymie, analogie atd.), ekonomické využitých výrazových prostředků (informační, recepční, produkční atd.). Primární a sekundární kódy, podmínka komplexního kódu, vlastnosti a využití sekundárních kódů.
 11. **Komplexní analýza komunikačního procesu a textu.** Text a jeho vlastnosti, typologie textů, koreferenční vztahy, gramatické konektory a jejich klasifikace, slovosled české věty, deiktické prostředky, soulad a interference různých typů segmentací textů, charakteristika problémů při segmentování textu.
 12. **Kritická analýza diskurzu.** Diskurz v českém lingvistickém prostředí, analýza diskurzu versus KAI), základní otázky KAD, různé metody a přístupy (obsahová analýza, kvantitativní analýza, korpusová analýza atd.), stěžejní osobnosti KAD, příklad kritické analýzy mediálního diskurzu.
 13. **Základní pojmy teorie informace.** Informace, redundance, entropie, pravděpodobnost, přenos signálu, druhy kódů, typy kódování, Bayesův teorém, umělá neuronová síť.
 14. **Vztah teorie informace a obecné lingvistiky.** Kvantitativní lingvistiky, generativní gramatiky, psycholingvistiky, kognitivní lingvistiky, sémiotiky, biosémiotiky, umělé inteligence.
 15. **Základní pojmy empirického výzkumu.** Hypotéza, experiment a jeho typy, výzkumné postupy, stavba vzorku, sběr dat, lingvistický experiment. Základy statistiky. Typy hypotéz, typy proměnných, statistická rozdělení, parametry správnosti matematického modelu.
 16. **Komunikace.** Komunikátor, komunikant, komunikát. Verbální a neverbální komunikace. Komunikační situace, proces, událost, kontext, role, vztahy. Denotace, konotace. Koheze, koherence. Funkce jazyka. Metakomunikace. Pragmatické aspekty komunikačního procesu.
 17. **Teorie komunikace a informace.** Modely teorie komunikace. Informace, kódování a dekodování, sémantická a syntaktická role informace, kanál, šum. Entropie, bit, redundance. Markovův proces.
 18. **Postavení kvantitativní lingvistiky jako vědní disciplíny.** Matematická, kvantitativní, statistická, algebraická, počítačová lingvistika. Stručné dějiny kvantitativně lingvistického myšlení, příklon k používání kvantitativních metod v lingvistickém výzkumu. Stručný nástin a přehled nástrojů a metod kvantitativní lingvistiky. Význam využívání kvantitativních metod v lingvistice.
 19. **Kvantitativně lingvistický experiment.** Metodologie kvantitativně lingvistického experimentu, popis jednotlivých kroků. Hypotéza, formulace, typy. Typy proměnných. Stanovení jednotek. Statistická verifikace experimentu. Populace a vzorek. Kvantitativní a kvalitativní metody výzkumu.
 20. **Základní pojmy filozofie vědy.** Struktura vědeckých teorií (syntaktické a sémantické pojetí), vědecké vysvětlení (D-N model a další varianty), testování vědeckých teorií (různé varianty a problém demarkace vědy a pseudovědy), vývoj vědeckých teorií (kumulativismus a antikumulativismus).
 21. **Filozofie lingvistiky.** Srovnání různých typů lingvistických teorií (např. lingvistický strukturalismus a kvantitativní lingvistika), modely vysvětlení v lingvistice (např. systémové, teleologické, funkcionální), testování lingvistických hypotéz (např. psycholingvistika, kognitivní lingvistika).

Speciální pozornost je při SZZk kladena na studentovu schopnost provazovat jednotlivé tematické oblasti. Student předkládá při SZZk seznam prostudované odborné literatury obecné i speciální. Podmínky týkající se počtu a charakteru položek budou upraveny vnitřní směrnici pracoviště a spolu s ostatními dokumenty veřejně dostupné na webových stránkách Katedry obecné lingvistiky.

Další studijní povinnosti

Ne

Návrh témat kvalifikačních prací a témata obhájených prací

Návrh témat prací:

Shody a rozdíly „nových“ mluvnic češtiny
Kritika znakového konceptu DNA a proteosyntézy u Edwarda Trifonova
Segmentace pro ověřování Menzerath-Altmanova zákona
Komplexní analýza diplomantem zvoleného textu, komunikátů.
Vztah teorie informace a lingvistiky (pro jednotlivé/zvolené oblasti lingvistiky)
Konstrukce validního/ích modelu/ů vysvětlení v kvantitativní lingvistice
Asymetrie mezi explanací a predikcí v soudobých teoriích (na zvolené disciplíně)
Sémiotická analýza reklamní komunikace zvolené značky/kategorie produktů

Obhájené práce:

Porozumění kohezi textů u dětí ve věku 7-9 let
Sentence processing in agrammatic aphasia
Mlčení ve forezním dialogu
Spor Piraha v lingvistice
Emoce v médiích
Manners of translation of Czech and Korean honorifica
Sémiotické popisy DNA z hlediska interpretativnej sémiotiky
Kvantitativně lingvistický software
Analýza metafory: teorie a komputačně lingvistické přístupy

Návrh témat rigorózních prací a témata obhájených prací

Ne

Součásti SRZ a jejich obsah

Ne